

Tudod-e? árózáró IV/2 Tudod-e – Romantika

2024. március

Tudod-e, hogy

... a 18. század Bécsi Klasszicizmusa után a 19. század nagy korszaka a **Romantika** kora következett?

Tudod-e, hogy

... neve a **francia roman** szóból származik?

... magyar fordítása **regény**?

... jelentése tágabb értelmezés szerint **regényesség**?

Tudod-e, hogy

... az a nagy európai ország, amelynek zenéjével - különösen művészi zenéjével a 19. századig csak keveset foglalkozhattunk, **Oroszország**?

... a 19. század második felében az orosz zene is felvirágzott, aranykorát élte? Ekkor élt az orosz zene világhírű zeneszerzője is, **Pjotr Iljics Csaikovszkij**, aki művészetében egyesítette a nyugati romantika vívmányait az orosz nemzeti hagyományokkal. Az ő **B-moll zongoraversenyéből** szólal meg az idézet.

1, Zenei idézet. Csajkovszij B-moll zongoraverseny

... Az orosz romantikus zeneirodalom történetének egy másik kiemelkedő alakja **Modeszt (Mogyeszt) Muszorgszkij**.

Az elhangzó részletet **Boris Godunov** című operájából idézzük.

2. zenei idézet. Muszorgszkij: Borisz Godunov.

Tudod-e hogy

... a nyugati zene a 18. században keletre áramlott?

... a kezdődő folyamat a 19. században kiszélesedve folytatódott?

Az esemény az **Európa kitágulása** elnevezést kapta.

... A folyamatban Európa két északi országa: **Norvégia** és **Finnország**, három közép-európai ország: **Csehország**, **Lengyelország** és **Magyarország**, valamint egy kelet-európai: **Oroszország** vett részt.

Tudod-e, hogy

... a belépő országok zeneszerzői a 19. században egy újabb irányzatot hoztak létre azzal, hogy műveiket saját nemzetük zenei arculatára építették és kialakították a **nemzeti zene** mozgalmát.

Tudod-e, hogy

... **Jean Sibelius** finn zeneszerző egyik művének címéül is saját országa nevét adta: **Finlandia**.

... a belépő nagy keleti ország egyik zeneszerzője, **Pjotr Iljics Csajkovszkij** is ebben az időben komponálta vidám balettjét, amelynek címe: **Diótörő**.

... A kor magyar zeneszerzői is csatlakoztak az új irányzathoz. Bizonyítéka ennek **Liszt Ferenc** 19 darabból álló „Magyar rapszódia” című zongorasorozata is, amelyből egy rövid részlettel a 15-iket idézzük. (**15. Magyar rapszódia**).

Tudod-e, hogy

... az új irányzatban külön gyűjtő nevet kapott az opera: a műfaj elnevezése **„nemzeti opera”**.

... a magyar nemzeti opera megteremtője **Erkel Ferenc?**

Témát váltunk.

Tudod-e, hogy

... 1. a roman szó tágabb értelmezése a **„regényesség”**?

... 2. a Romantika korában a muzsikusok **„szabad művészek”** lettek?

... 3. a romantika korában a virtuóz hangszerjátékosok **„ünnepelt előadók”** lettek?

... 4. a romantika fontos programja lett elődeik műveit illetően **„műveik felújítása”**?

Tudod-e még, hogy

... mik voltak a romantikus zene stílusjegyei? Most csak négyet emelünk ki közülük és további könnyítés végett előre elmondom a hosszabb megfogalmazást, nektek csak tömörítve, sűrítve kell írásban választ adnotok.

1. Az egyén belső világának kivetítése.

Írnokok írják: **Erős érzelemvilág**   **2 pont**

2. Emberi érzelmek - öröm, bánat, szenvedés, magány – kifejezése a művekben korban és időben.

Írnokok írják: **Énközpontúság**   **2 pont**

3. Küzdelem a sorssal, balsejtelem.

Írnokok írják: **Tragikus elem**   **2 pont**

4. Titokzatos történések.

Írnokok írják: **Meseszerűség**   **2 pont**

Ismét témaváltás.

Tudod-e, hogy

... a romantika korában háromféleképpen is fejlődött a műfajok megjelenése?

...1. a **dal** művészete évszázadok óta élt már a zene világában, de csak a 19.század mesterei tették egyenrangúvá a magasabb rendű műformákkal. A csúcst **Franz Schubert** dalai jelentették. Tőle idézzük illusztrációként **Erlkönig**, magyarul **Rémkirály** című dalát.

7. zenei bejátszás: Schubert Erkönig – részlet.

2.

Tudod-e, hogy

... annak a jellegzetes romantikus hangszeres műfajnak a neve, amelynek a darabjai bizonyos tánc típusokat követnek, vagy lírai hangulatú darabok, „**Hangszeres karakterdarabok**”?

... Legnagyobb mesterük **Frederyk Chopin**?

8. zenei bejátszás: **Chopin: B-dúr mazurka**

Tudod-e, hogy

... a XIX. század egyik új műfajának neve: „**szimfonikus költemény**”. Miként neve is mutatja, rokon a szimfóniával, ám ellentétben csak egytényes és programzene. Témáját zenén

kívüli élményekből veszi Az új műfaj megteremtője a XIX. század nagy magyar zenszerzője, **Liszt Ferenc**. Zenei illusztrációnk **Liszt Ferenc** híres műve a „**Les preludes**” (Lé prelúd)

10. zenei bejátszás. Liszt Ferenc: Les preludes. – Részlet.

Maradunk az operánál.

Tudod-e, hogy

... a XYIII. század második felében **az opera** kezdte háttérbe szorítani a hangszeres műfajokat. Az opera **a XIX. században szinte egyeduralkodóvá lett.**

Tudod-e, hogy

... a romantika korában különösen két országban volt kiemelkedő szerepe az operának. Az egyik **Olaszország** volt, ahol az operairodalom egyik legnagyobb zeneszerzője, **Giuseppe Verdi** élt és alkotott.

9. zenei bejátszás – **Verdi: Nabucco** Rabszolgák kara. Részlet.

... A másik ország **Németország** volt, amelyben az opera műfajának vezéralakja, a zenedráma megteremtője, **Richard Wagner** élt és alkotott. Zenei illusztráció – Wagner: **A Walkür, a Walkürok lovaglása.**

Záró témánk.

Tudod-e, hogy a XIX. század utolsó harmadának legnagyobb hatású mozgalma az „**impreszionizmus**” volt. (Impresszió = hatás)- A zene művelői festői hatást akartak elérni. Az irányzat legjelesebb képviselője **Claude Debussy** (Klód Döbüssi) volt.

Az illusztráció „**A tenger**” című művéből való.

Vége